

نشاط دانش آموزان در پیشرفت تحصیلی

کلید واژه ها:

پیشرفت تحصیلی، استرس، اضطراب، یادگیری

اشاره

همه کسانی که با دانش آموزان در ارتباط هستند (چه به عنوان معلم و چه به عنوان والدین)، به این موضوع برخورد کنند که دانش آموزان در برخی کلاس ها (خصوصاً ریاضی) چنان مضطرب و نگران هستند که گاهی برای سلامت آنها زبان آور می شود. راهکار انتخابی آنها در مقابل این موضوع، در چند مورد خلاصه می شود: یا با بی میلی سر کلاس می روند و آنچه را در کلاس رخ خواهد داد، بی اهمیت فرض می کنند. یا با ترس و نگرانی کلاس را می گذرانند، و یا به هر کاری متوسل می شوند تا در کلاس حاضر نشوند. این موضوع بسیار نگران کننده است که دانش آموزان نشاط تحصیل و در مدرسه بودن را از دست بدهند، در مقابل نمره هایی که از دروس می گیرند، قرار گیرند و سلامتشان به خطر بیفتد. مقاله حاضر نگاهی کوتاه به این موضوع دارد.

در بسیاری از نظام های آموزشی سراسر دنیا، موضوع پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، موفقیت آنان در آزمون های مدرسه ای، محلی، منطقه ای، ملی و بین المللی، موضوعی در خور توجه و با اهمیت تلقی می شود. همواره انتشار نتایج سنجش، موجی از خوش حالی و نگرانی را بین ذی نفعان نظام آموزشی به وجود می آورد. برای مثال، انتشار نتایج آزمون «تیمز»، واکنش های متنوعی را در سراسر جهان به وجود آورد. روزنامه واشنگتن پست، پس از انتشار نتایج تیمز ۲۰۰۶، در مقاله ای به نقد عملکرد دانش آموزان کشورهای گوناگون پرداخت و این پرسش را مطرح کرد که آیا باید شادی و نشاط دانش آموزان

هدف نهایی نظام آموزشی، تربیت شهروندانی است که آینده جامعه را شکل دهند و در دست بگیرند

مدرسه و کلاس را به حال خود رها کنند. در این مورد، اسچر (۲۰۰۷) می‌گوید، اگر مدارس کارکردهای خود را به درستی انجام دهند، می‌توان امیدوار بود دانش‌آموزان در محیطی مطمئن و سالم زندگی خواهند کرد، خواهند آموخت و پیشرفت خواهند کرد. او در این مورد به نقش پررنگ معلم، برنامه‌داری و ارزشیابی پیشرفت تحصیلی تأکید می‌کند و می‌گوید: اگر معلمان آموزش دیده و کارآمد در دست‌رس باشند و برنامه‌داری به درستی و روشمند تهیه شده باشد، می‌توان امیدوار بود که نظام سنجش تکمیل‌کننده فرایند یادگیری خواهد بود و دانش‌آموزان (حتی آن‌هایی که علاقه‌ای به تحصیل ندارند) می‌توانند در چنین بافتی با آرامش زندگی

را فدای موفقیت در آزمون‌ها کنیم؟ [اسچر، ۲۰۰۷]. هدف نهایی نظام آموزشی، تربیت شهروندانی است که آینده جامعه را شکل دهند و در دست بگیرند. این هدف کلان، با زیرهدف‌هایی خاص دنبال می‌شود و ساختار نظام آموزشی را شکل می‌دهد.

فرایند کنترلی در تحقق اهداف، سنجش و ارزشیابی است. سالانه برای تحصیل رایگان دانش‌آموزان، هزینه زیادی صرف می‌شود و سیاست‌گذاران آموزشی، به دنبال تحلیل نسبت هزینه به فایده هستند و پیشرفت تحصیلی را شاخص کلیدی در این بحث می‌دانند. در بحث پاسخ‌گویی نیز موضوع پیشرفت تحصیلی، عنصری کلیدی محسوب می‌شود. طبیعی است با چنین اهمیتی، مدارس نهایت تلاش خود را برای افزایش پیشرفت تحصیلی صرف کنند تا در این رهاورد، بتوانند ضمن تحقق اهداف، جایگاه خود را در جذب دانش‌آموزان توان‌تر تحکیم کنند. در مقابل کسانی که تأکید زیادی بر پیشرفت تحصیلی دارند، افرادی دیگر (خصوصاً روان‌شناسان شناختی) با مطرح کردن بحث سلامت روانی دانش‌آموزان، شیوه‌های جاری تعلیم و تربیت و نظام آموزشی را به نقد می‌کشند و معتقدند، تأکید بیش از حد بر نتایج پیشرفت تحصیلی می‌تواند اثرات نامطلوب بعدی بر دانش‌آموزان داشته باشد [لاولس، ۲۰۰۶]. این گروه معتقدند، روش‌های سنجش کلاسی باید به سمت یادگیری محور بودن سیر کنند و سنجش و ارزشیابی پیشرفت تحصیلی، بخشی از حلقه تدریس و یادگیری باشد، نه این‌که ابزاری برای رتبه‌بندی و قضاوت در مورد عملکرد معلمان.

این دیدگاه در چند سال اخیر توسعه زیادی یافته و طرف‌داران آن، به پیشرفت تحصیلی به عنوان بخشی از زندگی دانش‌آموزان نگاه می‌کنند که در بافت برنامه‌های درسی رخ می‌دهد. این افراد معتقدند، محیط کلاس نباید برای هیچ دانش‌آموزی ترسناک و دلهره‌آور باشد. دانش‌آموزان زمانی می‌توانند از تمامی ظرفیت یادگیری خود استفاده کنند که با علاقه و رغبت وارد محیط یادگیری شوند و یادگرفتن را دوست داشته باشند.

قضاوت در مورد این که تأکید بر پیشرفت تحصیلی چه قدر سلامت روانی دانش‌آموزان را با چالش مواجه می‌کند، کار ساده‌ای نیست. نظام‌های آموزشی باید شواهدی از موفقیت و ارتقای دانش‌آموزان ارائه دهند و نمی‌توانند

دانش‌آموزی را تجربه کنند.

فرایند یادگیری دارای عناصر متعدد است و تحت تأثیر عوامل گوناگونی قرار دارد. در یک بافت یادگیری، تعامل عناصر متعدد با هم، به یادگیری معنی‌دار منجر خواهد شد. اگر دانش‌آموزان به یادگیری علاقه‌مند نیستند و یا محیط کلاس و درس برای آن‌ها آزاردهنده است، نمی‌توان اصل اهمیت پیشرفت تحصیلی را نادیده گرفت و از آن گذر کرد. باید در کارکردهای خود تجدیدنظر کرد و شرایط را برای ایجاد محیطی امن، شاد، پویا، فراگیر و توأم با تجارب یادگیری فراهم ساخت.

پی‌نوشت

1. Scherer, Marge
2. Loveless

منابع

1. Loveless, T. (2006). How well are students learning? The 2006 Brown Center report on American education. The Brookings Institution. Available: www.brookings.edu/gs/brown/bc_report/2006/2006_report.htm
2. Scherer, Marge (2006). Happiness vs. Achievement? Educational Leadership, December / January 2007 | Volume 64 | Number 4/ Pages 7-7